METSÄTALOUS

Ei tarvita kuin yksinkertaista matematiikkaa todistamaan, ettei tietyllä tarjoushinnalla kyetä vastaamaan työvoima- ja muista kustannuksista täysimääräisesti. **TYÖEHTOSIHTEERI HARRI HÄKKINEN, PUULIITTO**

Metsätöitä teetetään kirjavin ehdoin

Metsureiden ulkoistaminen on johtanut pitkiin alihankintaketjuihin metsätöissä. Puuliiton mukaan työehtojen polkeminen on yleistynyt.

KARI SALONEN

Heikki Hakkarainen on työskennellyt metsänhoitoyhdistyksen metsurina Rengossa vuodesta 1991. Sen jälkeen konehakkuut ovat yleistyneet ja paljon metsureita on irtisanottu, mutta monilla kohteilla metsurihakkuita tarvitaan yhä.

Metsureita edustava Puuliitto on huolissaan metsätöiden teettämisestä yhä pidempinä alihankintaketjuina.

Ketjutuksen seurauksena metsätöiden todelliset tekijät on vaikea selvittää, ja töitä saatetaan paiskia laittomin ehdoin. Työehtosopimusten ja lain vastaisia työoloja esiintyy työehtosihteeri **Harri Häkkisen** mukaan niin yhtiöiden, Metsähallituksen kuin metsänhoitoyhdistysten hankintaketjuissa. Tapauksia tulee Puuliiton tietoon viikoittain, eniten Itä- ja Länsi-Suomessa.

”Toimijat tekevät tilaajavastuulain mukaiset hankinnat, mutta useimmilla ei ole vastuuta siitä, mitä sen jälkeen tapahtuu metsässä”, Häkkinen selittää.

Hän pitää härskeimpänä viime kesänä ilmi tullutta urakkaa, jossa metsurille maksettiin 2,80 euroa tunnissa. Yleisempää on työnantajien laistaminen esimerkiksi työterveyshuollosta, ylläpitokorvauksista, työmaakuljetuksista ja turvavarusteista. Palkkoja maksetaan ja majoitusvuokria peritään käteisellä. Erään energiapuusavotan taksa perustui urakoitsijan itse kehittämään, puumäärän silmämääräiseen mittaustapaan.

Nimi vaihtuu, meno jatkuu

Puuliitto saa ongelmallisista työoloista tietoa yhteydenottojen perusteella. Pitkien hankintaketjujen vuoksi liiton on yhä vaikeampaa selvittää, kenen vastuulla työmaa on. Pääurakoitsijan ei ole pakko antaa tietoja aliurakoitsijoistaan.

Liitto tekee yhteistyötä työlainsäädäntöä valvovien aluehallintovirastojen (avi) kanssa. Jos viranomaisten tarkastuksissa löytyy puutteita, liitto voi julistaa yrityksiä saartoon. Silloin niiden urakat saattavat keskeytyä, ellei Puuliiton kanssa päästä sopuun. Tällä hetkellä saarrossa on viisi yritystä. Pelurit ovat kuitenkin ketteriä liikkeissään.

”Pöytälaatikosta otetaan yhtiölle uusi nimi, ja jatketaan, kuin mitään ei olisi tapahtunut.”

Häkkisen mukaan avit tarvitsisivat lisää työvoimaa valvontaan, erityisesti ulkomaalaistarkastajia.

Hinta kertoo paljon

Häkkisen mielestä paljon ratkeaisi jo sillä, että työn tilaajat pitäisivät silmänsä auki sopimuksia tehdessään. Työehtoja polkeva yritys voi tarjota metsäpalveluita 40–45 prosenttia halvemmalla kuin muut.

”Ei tarvita kuin yksinkertaista matematiikkaa todistamaan, ettei tietyllä tarjoushinnalla kyetä vastaamaan työvoima- ja muista kustannuksista täysimääräisesti.”

Työoloista on joitakin mainintoja PEFC-metsäsertifioinnissa. Sertifikaatin yhtenä ehtona on, että työnantajavelvoitteita noudatetaan. Käytännössä sertifiointi ei ole toiminut Puuliiton odotusten mukaisesti, koska työn teettäjän vastuu ei ulotu tarpeeksi pitkälle urakointiketjuun.

Häkkinen toivoo parannuksia PEFC-sertifioinnin tänä vuonna uudistettaviin kriteereihin. Viimeisen julkistetun luonnoksen mukaan työnantajavelvoitteiden rinnalle tulisi uusi kriteeri hyvien käytäntöjen noudattamisesta metsätyöpalveluiden hankinnoissa.

Vilkas vähäluminen talvi

Puuliitto on ollut ketjutuksesta huolissaan jo pitkään. Häkkisen mukaan ilmiö tuntuu kuitenkin yleistyneen viime kesän jälkeen. Kuluvana talvena metsätyömailla on ollut poikkeuksellisen vilkasta, sillä vähä lumi on mahdollistanut työnteon.

”Hoitotyöt pärähtävät kunnolla käyntiin huhtikuussa. Entistä enemmän on tulijoita metsään mitä erilaisimmilla työehdoilla.”

Monet ehtoja polkevat yhtiöt ovat virolaisia. Osaksi niiden ongelmat johtuvat siitä, etteivät yrittäjät tunne suomalaista työlainsäädäntöä. Häkkinen korostaa, että ulkomainen työvoima ja ulkomaiset urakoitsijat eivät sinänsä ole ongelma.

”Tänne voi tulla urakoitsijoita mistä tahansa, kunhan noudatetaan pelisääntöjä.”

HENRIK SCHÄFER

Tuttua lähimetsuria arvostetaan

HÄMEENLINNA (MT)

”Hankala olisi koneella tuolta repiä puuta. Metsurityönä saa parhaan jäljen”, toteaa metsänhoitoyhdistys Kanta-Hämeen metsuri **Heikki Hakkarainen**.

Renkolainen pelto on jäänyt vuosikymmeniksi viljelemättä ja hoitamatta. Sarkaojat puskevat tiheää sekapuustoa, ojien välillä on väljempää.

Hakkaraiselle ryteikön harventaminen merkitsee noin kolmen viikon työmaata. Puut päätyvät enimmäkseen polttoaineeksi Elenian voimalaan Hämeenlinnaan.

Hakkarainen tekee hakkuutyötä yleensä neljä kuukautta vuodesta, loput taimikonhoitoa ja istutuksia. Metsurityönä puuta kaadetaan esimerkiksi ylitiheistä metsistä, ylispuuhakkuissa ja siellä, missä maasto ei kanna koneita.

Metsänhoitoyhdistykset ovat nykyisin suurimpia metsureiden työllistäjiä, sillä yhtiöt ovat ulkoistaneet lähes kaikki tekijänsä.

Puuliiton tes-neuvottelukunnan jäsenenä Hakkarainen tuntee halpametsureiden ongelman.

”Samat firmat ovat tuoneet metsureita vuosikausia, varsinkin istutuksille ja raivauksille. Rehellisiltä tekijöiltä jää hommat saamatta.”

Joskus halpatyö tosin teettää lisätyötä ammattilaisille. Hakkarainen on törmännyt istutustyömaahan, jolla piti korjata edellisten tekijöiden jättämää jälkeä.

”Kyllä pitäisi ymmärtää, ettei kymmenen sentin istutushinnalla työstä makseta kunnon palkkaa.”

Alueneuvoja **Teemu Lahdensivun** mukaan metsänomistajat luottavat yhdistyksen metsureihin, sillä pitkältä ajalta tutut tekijät tunnetaan seudulla. Rengossa yhdistyksellä on kaksi metsuria.

”Tuttu metsuri merkitsee aika paljon. Harva metsänomistaja lähtee varsinaisesti kilpailuttamaan metsänhoitotöitä.”

HENRIK SCHÄFER

Teemana
Kuljetus ja kuormaus • Bioenergia

koneviesti
SUOMEN KONEUSKOTTAVIN AMMATTILEHTI

Tilaa Koneviesti itsellesi! 3 numeroa **vain 25,90 €** (norm. ~~31,10 €~~).
Tilaa lähettämällä **tekstiviesti**: TILAUS KV KM4027 sekä nimesi ja osoitteesi numeroon 12147 tai **netissä**: www.koneviesti.fi/netti Tilaustunnus: KM4027

Normaali tekstiviestin hinta. Palvelu toimii kaikissa kotimaan mobiiliverkoissa. Tarjous on voimassa 25.3.2014 asti kotimaassa. Tilaus alkaa ensimmäisestä mahdollisesta numerosta ja se laskutetaan tilauksen alettua. Nimi- ja yhteystietoja voidaan käyttää ja luovuttaa henkilötietolain mukaisesti.

Metsäteollisuus perää kilpailukyvyn palauttamista

Metsäteollisuuden mukaan EU:lta tuleva liika säätely syö kilpailukykyä. Tällä menolla investoinnit karkaavat Suomesta ja koko Euroopasta.

Metsäteollisuus ry:n puheenjohtaja **Jussi Pesonen** pitää Suomen EU-jäsenyyttä metsäteollisuudelle tärkeänä. Suomi elää viennistä ja EU-alue on metsäteollisuuden päämarkkina-alue.

Ongelmana on, että EU on keskittynyt kilpailukyvyn sijaan ympäristöasioihin ja erilaisten säädösten luomiseen. EU:sta on tullut maailman säännöstellyin teollinen ympäristö.

Pääomat karkaavat

”Erilaisten direktiivien ja säännösten kuorma kasvaa koko ajan. Teollisuuden pako Euroopasta ei tunnu kauhistuttavan ketään”, Pesonen totesi metsäteollisuuden EU-seminaarissa Helsingissä eilen.

”Esimerkiksi UPM investoi vain 27 prosenttia poistoista Suomeen. Sehän merkitsee pääomien pakoa. Sama koskee muita yrityksiä ja koko Euroopaa. ”

Pesosen toivelistalla on kilpailukykyinen toimintaympäristö. Siihen liittyy ylisääntelyn purku ja kohtuuhintaisen energian saanti.

”Tämä on vakava paikka. Nämä asiat ovat Euroopan omissa käsissä. Säätelyn on käännyttävä kilpailukykyä vahvistavaksi.”

Ilmasto etusijalla

Pesosen mukaan EU ei voi kiristää yksipuolisesti ilmastotavoitteita, kun kaikki teollisuuden tuotteet ovat kansainvälisesti kilpailtuja.

”Meidän on herättävä Euroopassa katsomaan teollisuuden menestystä. EU:n on tarjottava yrityksille kilpailukykyinen ympäristö.”

Talouskomissaari **Olli Rehn** (kesk.) myönsi, ettei EU pysty yksin pysäyttämään ilmastonmuutosta. Siihen on saatava etenkin Yhdysvallat mukaan.

”EU:n osuus päästöistä on pudonnut. Elleivät muut maat yhdy tavoitteisiin, EU:n yksipuoliset toimet johtavat kilpailukyvyn menettämiseen.”

Energia kallistunut

Pesosta harmitti myös energian kallistuminen Euroopassa. Ellei mitään tehdä, EU menettää teolliset investoinnit.

Elinkeinoministeri **Jan Vapaavuori** (kok.) kertoi, että teollisuus maksaa EU:ssa energiasta kaksi kertaa kilpailijoita enemmän. Hän muistutti, että Suomessa energian hinta on silti pysynyt kohtuullisena.

Vapaavuoren mukaan EU:n uusissa uusiutuvan energian tavoitteissa on vaaran lähteitä. ”Niistä puuttuvat kansalliset tavoitteet. On kuitenkin todennäköistä, ettei EU:n asettama 27 prosentin tavoite toteudu ilman asiaan puuttumista ja taakanjakoa.”

Metsä Groupin pääjohtaja **Kari Jordan** peräsi parempaa ennakoitavuutta sekä kotimaan että EU:n päätöksiin. Kymmenien vuosien päähän tähtäävien investointien kannattavuutta on mahdoton laskea, kun säännöt ja toimintaympäristö vaihtuvat jatkuvasti.

JARMO PALOKALLIO

Kapeista suojavyöhykkeistä ei hyötyä monimuotoisuudelle

Kapeista suojavyöhykkeistä ei ole hyötyä. Tänään tarkastettavan väitöskirjan mukaan esimerkiksi puronvarret pitäisi suojata 45 metrin koskemattomalla vyöhykkeellä puron kummaltakin puolelta.

”Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät puronvarren elinympäristöt pitäisi suojata vähintään 45 metrin suojavyöhykkeillä. Suojavyöhykkeellä ei myöskään tulisi tehdä poimintahakkuuta, vaikka laki siihen mahdollisuuden antaakin”, sanoo filosofian maisteri **Ville Selonen**.

Selosen väitöskirja tarkastetaan tänään Jyväskylän yliopistolla.

Kapeista vain kuluja

Selosen mukaan liian kapeista suojavyöhykkeistä aiheutuu vain kustannuksia ja menetettyä puutavaraa. Kapea suojavyöhyke ei pysäytä kasvillisuuden muutosta. Siksi myös suojavyöhykkeiden sisällä tehtävistä poimintahakkuista pitäisi luopua.

Selonen kannattaa myös avohakkuista luopumista.

”Jos lähtökohtana on metsien ekologisesti ja taloudellisesti kestävä hoito ja käyttö, niin avohakkuista tulisi luopua. Poimintaan perustuva jatkuva kasvatus olisi taloudellisesti yhtä kannattavaa ja huomattavasti metsäluonnon monimuotoisuudelle ystävällisempää.”

”On eroa, kenen kannalta taloudellisuutta tarkastelee. Metsänomistajan on taloudellisempaa keskittyä vain arvokkaimman puuston poimintahakkuuseen, joka tutkimuksen tulosten mukaan voi olla yhtä kannattavaa tai jopa kannattavampaa kuin avohakkuuseen perustuva metsätalous”, Selonen huomauttaa.

Kartoituksessa puutteita

Selonen havaitsi vakavia puutteita metsälain mainitsemista erityisen tärkeistä kohteista tehdyssä kartoituksessa. Vähintään viidennes metsälaissa mainituista erityisen tärkeistä kohteista on vielä löytymättä ja vähintään joka kolmas kohde oli kartoitettu väärin.

Selonen löysi myös kartoituksen laadunvarmistuksesta puutteita.

JARMO PALOKALLIO

Suojakaistojen tarve vaihtelee

Pienelle purolle riittää kapea kaista

Suojakaistoja jätetään luonnon monimuotoisuuden, maiseman tai vesistöjen turvaamiseksi. Niistä on kiistatta hyötyä, summaa metsänhoitopäällikkö **Auvo Heikkilä** Länsi-Suomen metsänomistajien liitosta.

Samoilla linjoilla on johtava asiantuntija **Matti Seppälä** Suomen Metsäkeskuksesta. Seppälä painottaa, että suojakaistojen tarve vaihtelee kohteen mukaan.

”Pienelle purolle riittää kapeampi suojakaista kuin suurelle. Nyrkkisääntönä on, että metsälain tarkoittamilla erityisen tärkeillä luontokohteilla suojakaistan leveys vastaa puuston pituutta.”

Ihan vähäpätöisistä asioista suojakaistoissa ei ole kyse. Metsäkeskuksen tiedossa on noin 12 994 lähdettä, 40 528 purokohdetta ja 6 384 pientä lampea, jotka luokitellaan erityisen tärkeiksi luontokohteiksi.

Suojakaistojen laajentamisessa törmätään kustannuksiin. Sata metriä pitkän puron varrelle jätetty lähes saman levyinen suojakaista merkitsee metsänomistajalle noin 3000 euron menetyksiä, jos keskipuustoksi lasketaan 100 kuutiota hehtaarille.

Heikkilän mukaan PEFC-metsäsertifioinnin suojakaistojen tärkein tehtävä on vesistön suojelu. Silloin merkitystä on, ettei suojakaistan pintamaata rikota ja tuolloin jo 10 metrin kaistalla on merkittävä vaikutus.

Oma lukunsa ovat maisemakohteet. Heikkilän mukaan etenkin perinnemaisemien osalta paine on pikemmin rantojen ja näkymien avoimena pitämiseen, kuin suojakaistojen kasvattamiseen.

JARMO PALOKALLIO